

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområde 5, som totalt uppgår till ca 2 miljarder kronor för 2018. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om bemyndigande om ekonomiska åtaganden. Utskottet har även följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag som behandlas i betänkandet.

I betänkandet finns tre reservationer (M, SD och KD). Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:1 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Tre yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17. Tio yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5	7
Anslag inom utgiftsområde 5	10
Politikens inriktning	14
Reservationer	18
1. Politikens inriktning, punkt 2 (M)	18
2. Politikens inriktning, punkt 2 (SD).....	20
3. Politikens inriktning, punkt 2 (KD)	20
Särskilda yttranden	22
1. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (M)	22
2. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (SD).....	23
3. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (C)	24
4. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (V)	24
5. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (L)	24
6. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (KD)	25
7. Politikens inriktning, punkt 2 (C)	27
8. Politikens inriktning, punkt 2 (L)	27
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	28
Propositionen	28
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	28
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	29
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	31
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och oppositionens förslag till beställningsbemyndigande	32
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	33
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets förslag till beställningsbemyndigande	34

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 5

a) Anslagen för 2018

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 5 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 5 punkt 1 och avslår motionerna

2017/18:915 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2528 av Björn Söder m.fl. (SD),

2017/18:3691 av Kerstin Lundgren m.fl. (C),

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 1,

2017/18:3801 av Birgitta Ohlsson m.fl. (L) och

2017/18:3847 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1.

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i utskottets förslag i bilaga 5.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 5 punkt 2.

c) Svenskt deltagande i verksamheten för European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats

Riksdagen bemyndigar regeringen att under perioden 2018–2022 besluta om svenskt deltagande i verksamheten för European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats i Helsingfors och under 2018–2022 för anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet besluta om en årlig medlemsavgift om högst 1 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 5 punkt 3.

2. Politikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 21,

2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 44,

2017/18:3586 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 22,

2017/18:3847 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 2 och

2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 50.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (KD)

Stockholm den 23 november 2017

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Karin Enström (M)*, Olle Thorell (S), Sofia Arkelsten (M)*, Markus Wiechel (SD)*, Margareta Cederfelt (M)*, Pernilla Stålhammar (MP), Krister Örnfjäder (S), Birgitta Ohlsson (L)*, Yasmine Posio Nilsson (V), Sofia Damm (KD)*, Maria Andersson Willner (S), Sotiris Delis (M)*, Kent Härstedt (S), Jeff Ahl (SD)*, Ulrika Carlsson i Skövde (C)* och Marie-Louise Rönmark (S).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2017/18:1 i de delar som gäller utgiftsområde 5 Internationell samverkan samt motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2018 och beställningsbemyndigande. I bilaga 4 finns utskottets förslag till anslagsfördelning, och i bilaga 5 finns utskottets förslag om beställningsbemyndigande.

Under beredningen av ärendet fick utskottet vid sammanträdet den 19 oktober 2017 information om utgiftsområde 5 av kabinetssekreterare Annika Söder. Utskottet fick även information av utrikesminister Margot Wallström den 17 oktober 2017 om nordiskt samarbete, bl.a. med anledning av det då förestående svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Samma dag höll utskottet en offentlig utfrågning om Sverige i FN:s säkerhetsråd, där bl.a. utrikesminister Margot Wallström deltog. Utskottet fick vidare en föredragning den 7 november 2017 av rättsväsendets myndigheter om deras verksamhet inom civil krishantering, delvis finansierad inom utgiftsområde 5.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2018 för utgiftsområde 5 Internationell samverkan till 2 009 032 000 kronor (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:1). I detta ärende ska utrikesutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens slutredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens slutredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot denna bakgrund analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och i motionerna som gäller anslag inom utgiftsområde 5. Slutligen behandlas frågor om politikens inriktning och motionsyrkanden som har väckts under den allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målet för utgiftsområde 5 (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:UU1, rskr. 1997/98:102). Målet är att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. Utgiftsområdet består av elva anslag och omfattar frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer. Inom utgiftsområdet verkar två myndigheter: Inspektionen för strategiska produkter (ISP) och Svenska institutet (SI).

Enligt propositionen är det följande principer och politiska prioriteringar som vägleder den politik som förs: demokrati och mänskliga rättigheter, rättsstatens principer samt en feministisk utrikespolitik, så som de kommer till uttryck i regeringens årliga utrikesdeklaration. Dessa utgör bedömningsgrunder för att bedöma resultatet, måluppfyllelsen och utvecklingen på området. Vägledande är även genomförandet av Agenda 2030 och Politiken för global utveckling (PGU). En central bedömningsgrund för utrikesförvaltningens verksamhet är den feministiska utrikespolitiken. Enligt propositionen analyseras all verksamhet utifrån hur den bäst bidrar till kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser samt till de uppsatta målen för politiken som handlar om kvinnors och flickors politiska aktörskap och ekonomiska egenmakt, medverkan i och inflytande över fredsarbetet, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt frihet från alla former av våld. Vidare anges att regeringen i resultatredovisningen använder sig av myndigheters och internationella organisationers årsredovisningar och årsrapporter, svenska och internationella utvärderingar, revisioner, analyser samt forskning. Ett urval av indikatorer används för att redovisa resultaten av den författningsreglerade verksamheten inom området exportkontroll och resultat inom Sverigefrämjandet.

Utskottets ställningstagande

Sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Den ekonomiska styrningen syftar till att understödja såväl en effektiv fördelning av medel inom den statliga budgetprocessen som uppfyllandet av de budgetpolitiska målen. Utvecklingen av den ekonomiska styrningen bedrivs enligt proposition 2017/18:1 med utgångspunkt i regeringens behov av att styra olika verksamheter för att genomföra sin politik och nå de beslutade målen för olika områden samt i regeringens och riksdagens behov av att följa upp genomförandet av och måluppfyllelsen i verksamheten. Vid utvecklingen av

styrningen ska myndigheternas kärnverksamheter värnas och olikheter i förutsättningar och verksamheter beaktas.

Regeringens resultatredovisning inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan i budgetpropositionen utgör ett underlag för utskottets behandling av utgiftsområdet och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen. Utgångspunkten för utskottets genomgång av regeringens resultatredovisning har varit att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag.

Regeringen anger i propositionen att det är en rad olika faktorer som bidrar till målet att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. Insatser som finansieras inom utgiftsområde 5 ska ses i ett sammanhang där även effekterna av andra offentliga insatser eller samverkan med berörda aktörer bidrar till måluppfyllelsen för utgiftsområdet. Det rör sig om en bredd av samhälleliga kontakter och relationsskapande på olika nivåer och i olika forum, och med diplomatiska, politiska och ekonomiska medel. Regeringen uppger i propositionen att verksamheten inom utgiftsområdet i huvudsak uppfyller målet om att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. Regeringen bedömer att en feministisk utrikespolitik har fortsatt att göra tydliga avtryck. I förhållande till de uppsatta målen för politiken har framsteg nåtts inom samtliga målområden för den feministiska utrikespolitiken. Regeringen är pådrivande för att bevara och stärka den europeiska säkerhetsordningen och för att EU ska ha ett nära partnerskap med FN och andra internationella organisationer. Som ett litet och öppet land är det också centralt för Sverige att värna FN som väktare av en normdriven världsordning. Sveriges breda engagemang för inkluderande fred, säkerhet och hållbar utveckling är centralt för att stävja ökningen av konflikter i världen och en fattigdom som koncentreras till konfliktdrabbade länder. Regeringens bedömning är att de svenska bidragen till internationell krishantering och fredsfrämjande insatser genomgående motsvarat högt ställda förväntningar och att personalen löst uppgifterna på ett bra sätt. Insatserna har uppfyllt sina mål samt bidragit till målet att tillvarata Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. Även inom nedrustning och icke-spridning har målsättningen att tillvarata svenska intressen i förbindelserna med andra länder säkerställts. Regeringens bedömning är vidare att svensk exportkontroll bedrivs på ett rättsenligt sätt och med god kvalitet. Effektiviteten hos ISP bedöms som godtagbar, trots en mer ansträngd arbetsbelastning. Det samlade Sverigefrämjandet lyckas väl med att förmedla en positiv bild av Sverige och bidrar därmed till att öka omvärldens förtroende för Sverige. Det nordiska och nordisk-baltiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet har bidragit till att stärka den regionala sammanhållningen och den gemensamma säkerheten.

Sammanlagt avsätts ca 2 miljarder kronor för utgiftsområde 5. Merparten av pengarna inom utgiftsområdet används för att finansiera de obligatoriska avgifter som Sverige betalar som medlem i FN, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Nordiska ministerrådet, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) m.fl.

Utvecklingen av kostnader inom anslaget i denna del är framför allt beroende av förändringar i organisationernas arbete och valutakurser och lämnar litet utrymme för svensk påverkan. Utskottet kan vidare konstatera att anslagsmedlen inom utgiftsområde 5 inte är en direkt orsak till avsedda effekter på Sveriges förbindelser med andra länder, men anslagsmedlen möjliggör att verksamheten inom utgiftsområdet kan bedrivas och påverkar verksamhetens omfattning.

Det är viktigt att strukturen på regeringens resultatredovisning är logisk och tydlig så att den kan öka förståelsen för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får. Regeringens resultatredovisning bör redovisa och bedöma faktiska uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen, och samband mellan mål, resultat och regeringens budgetförslag ska tydligt framgå.

I förra årets budgetbetänkande gjordes en fördjupad granskning av regeringens resultatredovisning inom utgiftsområde 5. Sammantaget finner utskottet att årets resultatredovisning har förbättrats i vissa delar, men att det fortfarande finns ett behov av att tydliggöra sambandet mellan mål, åtgärder, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag.

I likhet med i förra årets betänkande anser utskottet att en uppföljning försvåras av att det övergripande målet för utgiftsområdet är allmänt formulerat och inte innehåller någon definition av vad som är Sveriges intressen. Ett sådant allmänt formulerat övergripande mål förutsätter att delmål formuleras för att ge förutsättningar för uppföljning. Utskottet konstaterar att det saknas en tydlig redovisning av delmål, och bristen på delmål gör det svårt att följa upp de olika verksamheterna med resultatindikatorer mot det övergripande målet. I resultatredovisningen framgår inte tydligt om det fanns intentioner i den politiska inriktningen för 2017 som inte har realiserats. Utskottet vill uppmana regeringen att fortsätta utveckla resultatredovisningen genom att definiera delmål.

Utrikesutskottet välkomnar att regeringen i årets budgetproposition har en tydligare redogörelse för sin bedömning av hur verksamheten inom utgiftsområdet bidrar till uppfyllelse av målet om att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder.

När det gäller resultatredovisning av internationell krishantering noterar utrikesutskottet vidare att det finns en positiv utveckling mot en större transparens i budgetpropositionen när det gäller hur anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet fördelas mellan olika insatser. I årets budgetproposition har regeringen i enlighet med utskottets önskemål infört tabeller över det svenska deltagandet i civila och militära krishanteringsinsatser och fredsfrämjande insatser.

Redovisningar av resultatens långsiktiga utveckling över tid förbättrar utskottets möjlighet att bedöma redovisade resultat. Utrikesutskottet konstaterar att det finns tydliga resultatindikatorer för verksamheten inom de två myndigheter som finansieras inom utgiftsområde 5: Inspektionen för strategiska produkter och Svenska institutet. Utrikesutskottet konstaterar att

det saknas resultatindikatorer för övriga områden inom utgiftsområdet, vilket gör det svårt att följa olika insatsers resultat och hur resultaten utvecklas över tid.

Anslag inom utgiftsområde 5

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3(C), 4 (V), 5(L) och 6 (KD).

Propositionen

För budgetåret 2018 föreslår regeringen i budgetpropositionen att riksdagen anvisar ramanslagen inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt den tabell som framgår av bilaga 2 till betänkandet (punkt 1). Regeringen föreslår också i budgetpropositionen utgiftsområde 5 att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2 (punkt 2). Vidare föreslås i budgetpropositionen att regeringen bemyndigar riksdagen att under perioden 2018–2022 besluta om svenskt deltagande i verksamheten för European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats i Helsingfors och att under åren 2018–2022 för anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet besluta om en årlig medlemsavgift om högst 1 000 000 kronor (punkt 3).

När det gäller enskilda anslag inom utgiftsområdet föreslår regeringen att anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet ökas med 40 miljoner kronor från 2018 för en satsning på fred och säkerhet; konfliktförebyggande och säkerhets- och fredsfrämjande insatser, förtroendeskapande och rustningskontroll, kvinnor som fredsaktörer samt säkerhetspolitisk analys och dialog. Anslaget 1:3 Nordiskt samarbete föreslås ökas med 2 miljoner kronor 2018 för det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet samt de informella nordiska och nordisk-baltiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetena under 2018. Vidare föreslås anslaget 1:4 Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet ökas med 10 miljoner kronor från 2018 för satsningar inom familjekonfliktområdet med fokus på frågor om barn- och tvångsäktenskap. Anslaget 1:5 Inspektionen för strategiska produkter föreslås ökas med ca 13,5 miljoner kronor från 2018 för ett effektivt genomförande av skärpningarna i krigsmateriellagstiftningen samt för hantering av en ökad ärendemängd och ett breddat uppdrag i fråga om

tillståndsgivning för handel med Iran. Anslaget 1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning ska ökas med 9 miljoner kronor 2018–2020 och med 4,5 miljoner kronor från 2021 för forskning och andra insatser för bl.a. internationella förhandlingsprocesser för nedrustning och icke-spridning. Anslaget 1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) föreslås ökas med 3 miljoner kronor från 2018 för forskning och analys på nedrustningsområdet och om det internationella säkerhetsläget. Anslaget 1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI) föreslås ökas med 2,5 miljoner kronor från 2018 för forskning och analys inom bl.a. utrikes- och säkerhetspolitik. Anslaget 1:9 Svenska institutet föreslås ökas med 2 miljoner kronor 2018–2020 för information riktad främst till utländska arbetsgivare, arbetstagarare eller egenföretagare. Anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen föreslås ökas med 10 miljoner kronor 2018–2020 för att öka åtgärderna när det gäller frågor inom områdena yttrandefrihet, cybersäkerhet, kontakter med det civila samhället och motverkande av desinformation.

Motionerna

I motion 2017/18:2528 av Björn Söder m.fl. (SD) föreslås att ett nytt anslag – Internationella insatser – inrättas inom utgiftsområdet och att detta anslag tilldelas 991 miljoner kronor. Enligt motionen ska anslaget användas till att finansiera internationella insatser främst inom ramen för Förenta nationerna (FN) och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Sverigedemokraterna föreslår även att anslaget 1:3 Nordiskt samarbete ökas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för att stärka det nordiska samarbetet genom att förbättra språkförståelsen och stötta insatser för kulturellt utbyte inom Norden. Vidare föreslår Sverigedemokraterna att anslaget 1:9 Svenska institutet tillförs 10 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Denna föreslagna anslagsökning ska finansiera ett uppdrag till Svenska institutet att ta fram en handlingsplan som ska ta vara på det nätverk som finns av stipendiater som studerat på Svenska institutets ledarskapsprogram. En kommunikationsplan med fokus på 5–10 prioriterade länder bör också tas fram. Även i motion 2017/18:915 yrkandena 1 och 2 av Johan Nissinen m.fl. (SD) föreslås att Svenska institutet ska ta fram en handlingsplan för stipendiatnätverk och en förteckning över prioriterade länder.

I motion 2017/18:3691 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) föreslås att anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet ska minskas med ca 45,4 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Vidare föreslås att fem andra anslag inom utgiftsområdet minskas jämfört med regeringens förslag: Anslaget 1:5 Inspektionen för strategiska produkter ska minskas med 150 000 kronor. Anslaget 1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning ska minskas med 9 miljoner kronor. Anslaget 1:7 Bidrag till Stockholms internationella

fredsforskningsinstitut (SIPRI) ska minskas med 4 miljoner kronor. Anslaget 1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI) ska minskas med 2,5 miljoner kronor. Anslaget 1:9 Svenska institutet ska minskas med ca 2,6 miljoner kronor.

I motion 2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 1 prioriteras anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet, och anslaget föreslås ökas med 20 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Anslaget 1:3 Nordiskt samarbete föreslås minskas med 5 miljoner kronor. Anslaget 1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning föreslås minskas med 9 miljoner kronor. Anslaget 1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) föreslås minskas med 3 miljoner kronor. Anslaget 1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI) föreslås minskas med 2,5 miljoner kronor. Anslaget 1:9 Svenska institutet föreslås minskas med 41 miljoner kronor. Anslaget 1:10 Information om Sverige i utlandet ska minskas med 5,5 miljoner kronor.

I motion 2017/18:3801 av Birgitta Ohlsson m.fl. (L) föreslås att anslaget 1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning minskas med 9 miljoner kronor. Anslaget 1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) föreslås minskas med 3 miljoner kronor.

I motion 2017/18:3847 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 1 föreslås en fördelning av anslagen inom utgiftsområdet som överensstämmer med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Den freds- och säkerhetsfrämjande verksamheten berörs i tre motioner. Utskottet konstaterar att regeringen föreslår en anslagsökning med 40 miljoner kronor. Utskottet anser i likhet med i betänkande 2016/17:UU1 att konfliktförebyggande och fredsbyggande är viktigt för att främja utveckling, och stöder därmed regeringens anslagsökning. När det gäller förslaget om att inrätta ett nytt anslag inom utgiftsområdet för att finansiera internationella insatser inom främst FN och OSSE vill utskottet, i likhet med i tidigare års betänkanden, framhålla att Sverige bör fortsätta det aktiva engagemanget och deltagandet i civila och militära internationella insatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE. Utskottet konstaterar också att internationella insatser som görs av Försvarsmakten efter beslut av riksdagen finansieras inom utgiftsområde 6 genom anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt. Utskottet anser sammanfattningsvis att regeringens förslag för anslaget för freds- och säkerhetsfrämjande insatser inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan är väl avvägt, och utskottet är inte berett att förorda en förändring av medelstilldelningen.

Med anledning av motionsförslagen om att öka respektive minska anslaget 1:3 Nordiskt samarbete kan utskottet i likhet med i betänkande 2016/17:UU3

konstatera vikten av att värna om ett starkt, öppet och värdegrundsbaserat nordiskt samarbete. Det nordiska samarbetets betydelse kommer att bli alltmer aktuell när Sverige tar över ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2018 och samtidigt har samordningsansvar för de utrikes- och säkerhetspolitiska mötesformaten i nordisk krets (N5) och nordisk-baltisk krets (N8). Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att tillstyrka en förändring av medelstillelningen.

I en motion förordas att anslaget 1:5 Inspektionen för strategiska produkter minskas något i relation till regeringens förslag. Utskottet konstaterar att ISP får utökade medel för ett effektivt genomförande av skärpningarna i krigsmateriellagstiftningen och för hantering av en ökad ärendemängd samt får ett breddat uppdrag när det gäller tillståndsgivning för handel med Iran. Utskottet noterar att regeringen bedömer att ISP har en mer ansträngd arbetssituation. Mot denna bakgrund stöder utskottet regeringens förslag till medelstillelning.

I flera motioner förespråkas att anslagen 1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning, 1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) och 1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI) ska minskas jämfört med regeringens förslag. Anslaget 1:6 finansierar forskning och utredningar m.m. om säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning vid bl.a. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och Utrikespolitiska institutet (UI). Anslaget 1:7 avser statsbidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut. Anslaget 1:8 avser statsbidrag till Utrikespolitiska institutet. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att utmaningarna från omvärlden ställer allt större krav på analys och forskning för att säkra svenska intressen, och utskottet stöder därmed regeringens förslag till medelstillelning för anslagen 1:6, 1:7 och 1:8.

När det gäller Svenska institutet finns motionsförslag om både att öka och att minska anslaget 1:9 Svenska institutet i relation till regeringens förslag. I två motioner förespråkas en ökning av anslaget för att finansiera framtagandet av en handlingsplan och en förteckning över prioriterade länder i syfte att ta till vara det nätverk av stipendiater som studerat på Svenska institutets ledarskapsprogram. I en motion föreslås att anslaget 1:10 Information om Sverige i utlandet minskas något i relation till regeringens förslag. Utskottet kan konstatera att Svenska institutets ledarskapsprogram inom Östersjösamarbetet har förmedlat kunskaper och färdigheter i starkt ledarskap med utgångspunkt i profilfrågor som mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Genom nomineringsceremonin Global Swede har svenska studenter som agerat Sverigeambassadörer uppmärksammats. För att stärka arbetet för ordning och reda på arbetsmarknaden tillför regeringen medel för information riktad till utländska arbetstagare, arbetsgivare och egenföretagare som verkar eller avser att verka i Sverige. Svenska institutet ska vidare analysera de narrativ som etableras om Sverige på nätet och ta fram underlag som kan bemöta desinformation. Utlandsmyndigheterna kommer att fokusera på aktiviteter inom profilområden som hållbarhet, innovation, kreativitet och

samhällslösningar. Med hänsyn till Sverigefrämjandets viktiga roll stöder utskottet regeringens förslag till anslagstilldelning till Sverigefrämjande, anslagen 1:9 och 1:10.

Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att regeringens förslag till medelstilldelning är väl avvägt och tillstyrker punkt 1 i propositionen. Utskottet föreslår därmed att riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2018 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan i enlighet med utskottets förslag i bilaga 4. Vidare avstyrker utskottet motionerna 2017/18:915 yrkandena 1 och 2, 2017/18:2528, 2017/18:3691, 2017/18:3745 yrkande 1, 2017/18:3801 och 2017/18:3847 yrkande 1.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i utskottets förslag i bilaga 5, vilket innebär att utskottet tillstyrker punkt 2 i propositionen. Därtill föreslår utskottet att riksdagen bemyndigar regeringen att under perioden 2018–2022 besluta om svenskt deltagande i verksamheten för European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats i Helsingfors och att under åren 2018–2022 för anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet besluta om en årlig medlemsavgift om högst 1 000 000 kronor, vilket innebär att utskottet tillstyrker punkt 3 i propositionen.

Politikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden om politikens inriktning.

Jämför reservationer 1 (M), 2 (SD) och 3 (KD) samt särskilt yttrande 1 (C) och 2 (L).

Propositionen

I propositionen redogör regeringen för politikens inriktning under budgetåret 2018. Regeringen anför att utmaningar från omvärlden ställer allt större krav på analys, forskning, dialog och påverkansarbete inom utrikes- och säkerhetspolitiken för att säkra svenska och europeiska intressen. Regeringen vill mot bakgrund av det allvarliga världsläget och utmaningarna mot en regelbaserad säkerhetsordning stärka insatserna för att utrikespolitiken och diplomatin på allvar ska kunna utgöra en främsta försvarslinje. Sverige har som militärt alliansfritt land ett vitalt intresse av att värna en regelbaserad säkerhetsordning.

Regeringen vill stärka instrumenten för konfliktförebyggande, förtroendeskapande, krishantering och nedrustning i Europa och globalt. Sverige ska vara en solidarisk bidragsgivare till både civil och militär

krishantering och fredsfrämjande insatser. Regeringen anför att stöd till den multilaterala världsordningen genom deltagande i krishantering stärker den nationella säkerheten och att regeringen därför vill tillföra medel till fredsbyggande, civil krishantering och konfliktförebyggande. Regeringen vill stärka åtgärderna för motståndskraft mot bl.a. desinformation med hänsyn till att cyberattacker kan ha säkerhetspolitiska konsekvenser och sätta internet under press. Regeringen uppger vidare att den vill fördjupa den utrikes- och säkerhetspolitiska relationen med bl.a. våra nordiska och baltiska grannar.

Sveriges fortsatta medlemskap i säkerhetsrådet 2018 är en viktig möjlighet till svenskt aktörskap.

Regeringens feministiska utrikespolitik ska fortsätta att bedrivas med oförminskad kraft och genomsyra alla områden och forum inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Under 2018 kommer prioritet att ges till kvinnor som aktörer i fredsarbetet samt kvinnors och flickors politiska aktörskap och ekonomiska egenmakt, sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter och frihet från alla former av våld.

Motionerna

I partimotion 2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14 anför att Svenska institutet bör få ett särskilt uppdrag att arbeta för att främja en säkerhetsgemenskap och en demokratisk utveckling i Ryssland. I motion 2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 21 anför att regeringen bör intensifiera sina ansträngningar för att hjälpa frihetsberövade svenskar i utlandet. I partimotion 2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. yrkande 44 anför att utbudet av konsulära tjänster och stöd till svenska medborgare vid olyckor och nödfall utomlands bör utökas. Även i partimotion 2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. yrkande 50 anför behovet av ett proaktivt agerande av Utrikesdepartementet när svenska medborgare behöver assistans vid olyckor och nödfall.

I partimotion 2017/18:3586 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 22 anför att Sverige i utrikes- och biståndspolitiken ska ge stöd åt de krafter som motverkar hedersförtryck och även bygga en starkare internationell samverkan.

I motion 2017/18:3847 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 2 anför bl.a. att en alltmer osäker värld ställer större krav på Sverige som internationell aktör. Motionärerna anför att Sverige bör föra en aktiv utrikes- och säkerhetspolitik där svenska intressen ska prioriteras och styra den säkerhetspolitiska agendan. Sverige och EU ska fortsätta verka för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Folkrätten och principen om staters territoriella integritet ska fortsätta gälla. Sverige ska även i fortsättningen vara redo att delta med militära förmågor i fredsfrämjande insatser.

Utskottets ställningstagande

I likhet med i betänkande 2016/17:UU1 anser utskottet att Sverige genom medverkan i internationellt samarbete, inklusive internationell krishantering och annan freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet, kan bidra till att förebygga, hantera och lösa krig och konflikter och bidra till att bygga fred. Sveriges medlemskap i FN:s säkerhetsråd under perioden 2017–2018 förstärker FN:s roll i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Sverige bör arbeta för ökad transparens, representativitet och effektivitet i säkerhetsrådet och FN i stort. Utskottet instämmer i regeringens ambition att säkerhetsrådets resolution 2282 (2016) ska genomföras horisontellt genom hela FN-systemet. Även stärkandet av folkrätten, främjandet av de mänskliga rättigheterna och kvinnors och flickors inflytande och meningsfulla deltagande, civil krishantering och fredsfrämjande insatser bör prioriteras. Ett starkt FN och ett välfungerande multilateralt system ligger i Sveriges intresse. FN är också en central kanal för Sveriges humanitära arbete och för Sveriges ansträngningar i frågor som fattigdom, hållbar utveckling och klimatförändringar.

Utskottet ser positivt på att regeringen under 2018 avser att verka för en stärkt samverkan mellan EU och FN och för stärkt integrering av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet i EU:s insatser.

Liksom i tidigare års betänkanden vill utskottet betona att samarbetet i EU och andra globala och regionala organisationer ger freds- och utvecklingsarbetet ett starkare genomslag. Ett starkt och sammanhållet Europa ligger i Sveriges intresse. Utskottet anser att Sverige ska fortsätta att bidra till utvecklingen av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och vara pådrivande när det gäller utvecklingen av EU:s globala roll att verka för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

Utskottet anser att det ligger i Sveriges intresse, även ur en säkerhetspolitisk synvinkel, att Ryssland utvecklas till en modern demokrati. Svenska institutet har verksamhet för att stödja demokratisk utveckling i Ryssland och bidra till ökad respekt för mänskliga rättigheter. Det finns bl.a. projekt som Creative Force som ger stöd till samarbeten mellan svenska och internationella organisationer och som ska stärka öppenhet och demokrati genom kultur eller medier som förändringsmetod.

Utrikesförvaltningen har ett uppdrag att ge konsulär service till svenskar i olika nödsituationer utomlands. Omfattningen av den konsulära servicen utgår från det svenska konsulära regelverket. Utskottet anser i likhet med i sitt betänkande 2009/10:UU20 att den enskilde har ett grundläggande ansvar för att skydda sitt liv och sin egendom vid vistelse utomlands och att själv vidta förebyggande åtgärder. Staten kan enligt lagen (2003:491) om konsulärt ekonomiskt bistånd gå in vid nödsituationer för att ge råd eller ekonomiskt stöd i form av lån. Statens ansvar är dock sekundärt i förhållande till den enskildes eget ansvar. Inför 2018 fortsätter arbetet med att utveckla arbetsverktygen för stöd till särskilt utsatta grupper samt för att stärka den förebyggande kommunikationen. I sammanhanget kan nämnas att regeringen har överlämnat proposition 2017/18:29 Lag om bistånd till enskilda efter

evakueringar till Sverige. Denna proposition behandlas för närvarande av socialutskottet.

Utskottet konstaterar att regeringen tillför medel från 2018 för en särskild satsning inom familjekonfliktsområdet med fokus på frågor om barn- och tvångsäktenskap.

Mot bakgrund av vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2016/17:159 yrkande 14, 2016/17:3208 yrkande 21, 2016/17:3409 yrkande 44, 2017/18:3856 yrkande 22, 2017/18:3847 och 2017/18:3890 yrkande 50.

Reservationer

1. Politikens inriktning, punkt 2 (M)

av Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Sotiris Delis (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3847 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 2 och avslår motionerna

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14,

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 21,

2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 44,

2017/18:3586 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 22 och

2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 50.

Ställningstagande

En allt mer osäker omvärld ställer stora krav på Sverige som internationell aktör, och det är viktigt med fungerande internationell samverkan. Sverige ska ha förmågan att förebygga och hantera de kriser vi ställs inför, men vi ska även samverka med andra. Det kräver att vi för en aktiv utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik med en tydligare koppling till och prioritering av svenska intressen som styr den säkerhetspolitiska agendan. Den ska syfta till att skydda det svenska territoriet och värna det öppna samhället byggt på grundläggande värderingar som demokrati, frihet, jämställdhet och respekten för mänskliga rättigheter. Samtidigt ska vi stötta människor i länder där dessa värderingar är ifrågasatta.

Vi vill att Sverige och EU ska fortsätta att verka för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i en alltmer globaliserad värld där värden som dessa ofta ifrågasätts. Folkkränten och principen om staters territoriella integritet måste fortsätta att gälla.

Vi välkomnar den europeiska globala strategin, och Sverige ska även i fortsättningen vara pådrivande i arbetet för att strategin nu ska få effekt och genomföras i praktiken.

Vi vill fortsätta att stärka samarbetet och samhörigheten med våra nordiska och baltiska grannar och fortsätta att arbeta tillsammans för ökad rörlighet och fortsatt integration och kring centrala utmaningar som säkerhet och miljö.

Förenta nationerna (FN) ska fortsätta att vara en hörnsten i svensk utrikespolitik. FN ska tillsammans med EU, OSSE och andra internationella organisationer fortsätta att arbeta aktivt för att få stopp på krig och kriser runt om i världen, och främja fred, frihet och försoning. Sverige ska även i fortsättningen vara redo att delta med militära förmågor i fredsfrämjande insatser runt om i världen som leds av FN, EU eller Nato. När det behövs ska vi också vara redo att införa smarta sanktioner som drabbar auktoritära regimer, men inte deras medborgare.

Sveriges agenda och prioriteringar i säkerhetsrådet ska vara konfliktlösning, mänskliga rättigheter och resolution 1325. Parallellt med det måste det finnas ett stort fokus på nödvändiga reformer av FN-systemet, att få bukt med byråkrati, korruption och ineffektivitet. Det är nu upp till regeringen att bevisa om och hur den kommer att ställa krav och driva frågan om ett reformerat FN. Utan det kommer inte FN att kunna sköta sitt grundläggande uppdrag.

Regeringen måste även, med tanke på de senaste årens ökande oro i vårt närområde, prioritera det så viktiga EU-arbetet. Vi menar att det inte finns något motsatsförhållande mellan att driva en aktiv EU-politik och att arbeta i säkerhetsrådet.

Sverige ska fördjupa samarbetet med Nato och ta fram en färdplan för svenskt medlemskap i Nato. Det ger Sverige större möjligheter att ta ansvar för och påverka en organisation som i dag är helt central för vår egen och Europas säkerhet.

Sverige ska driva på för att nå fred och försoning i konfliktdrabbade länder. Situationen i Syrien är en mänsklig katastrof, och situationen i Irak, Jemen och stora delar av Nordafrika är alarmerande. Det gäller också fler länder i Stora sjöregionen och Centralafrika. Sverige ska bidra till konkreta insatser för att stoppa våld och öka respekten för grundläggande rättigheter. Vi måste fortsätta stödja demokratiska krafter i bl.a. Kuba, Venezuela och Vitryssland.

Sverige ska i internationella sammanhang arbeta för att värna utsatta minoriteter. Alla människors lika värde är fundamentalt, och yttrande- och religionsfrihet är centralt för ett öppet och fritt samhälle. Sverige ska fortsätta att bekämpa all form av diskriminering.

Sverige ska vara fortsatt ledande i det internationella klimatarbetet och hitta svar som ger ett effektivare resursutnyttjande. Kostnadseffektiva klimatåtgärder i andra länder, klimatsäkrat bistånd, ökad sammanlänkning av energinäten i Europa och fortsatt främjande och utveckling av förnybara energikällor är viktiga åtgärder som bör prioriteras.

Jämställdhet, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och kvinnors lika rättigheter är en av våra viktigaste demokratiska utmaningar. Detsamma gäller hbtq-personers rättigheter varhelst de ifrågasätts. Internet blir allt viktigare i allt fler människors vardag. Vi vill att Sverige ska vara en ledande aktör för såväl friheten som säkerheten på nätet.

2. Politikens inriktning, punkt 2 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Jeff Ahl (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 44 och
2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 50 och
avslår motionerna
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14,
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 21,
2017/18:3586 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 22 och
2017/18:3847 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

För att ytterligare stärka medborgarskapets betydelse ska Utrikesdepartementet vara proaktivt i att skydda svenska medborgares rättigheter utomlands. Tyvärr visar det sig att utbudet av såväl konsulära tjänster som assistans vid olyckor och nödfall är ytterst begränsade. Detta gäller såväl utlandssvenskar som svenska medborgare på tillfälliga besök i utlandet. Sverigedemokraterna efterlyser ett proaktivt agerande, i likhet med USA:s och Frankrikes utrikesministerier, när en svensk medborgare hamnar i en svår situation utomlands. Regeringen bör utarbeta tydliga riktlinjer i frågan för Utrikesdepartementet.

3. Politikens inriktning, punkt 2 (KD)

av Sofia Damm (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 21 och
avslår motionerna
2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 14,
2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 44,
2017/18:3586 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 22,

2017/18:3847 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 2 och
2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 50.

Ställningstagande

Det finns tyvärr alltför många exempel på svenskar som utan en korrekt juridisk prövning och rättegång sitter fängslade runt om i världen. ”Tyst diplomati” fungerar i vissa fall, i vissa fall inte. I de fall den inte fungerar måste Sverige, och EU, agera med andra medel. Dawit Isaak är ett sådant fall. Den svenska bokhandlaren och förläggaren Gui Minhai ett annat. Det är viktigt att regeringen och utrikesministern agerar, inte minst för att få EU att driva en än hårdare attityd mot länder som för bort europeiska medborgare utan regelrätta rättegångar.

Fikru Maru fastnade 2010 i tullen vid en av sina resor till Etiopien. Marus hälsotillstånd är mycket allvarligt. Vi kan inte vara tysta när svenska medborgare hamnar i utländska fängelser och inte får en rättegång värd namnet. Regeringen och UD måste göra allt som står i deras makt för att Fikru Maru ska få en rättssäker och snabb prövning av sitt fall.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (M)

Karin Enström (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Sotiris Delis (M) anför:

Riksdagen beslutade den 22 november 2017 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Vi tror på Sverige – Moderaternas budgetmotion 2018 (2017/18:3681) presenteras Moderaternas budgetförslag och Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Moderaterna är partiet för de som jobbar, de som vill jobba och de som har jobbat. Därför föreslår vi reformer för att öka jobbchanserna för att alla som vill jobba, men som av olika anledningar står utanför, ska få chansen på den svenska arbetsmarknaden. Ansträngningar ska löna sig och alla ska ha möjligheten att försörja sig själva. Denna utgångspunkt är också helt nödvändig om vi ska lösa vår tids stora utmaning – integrationen av alla de som är nya i Sverige.

Det svenska samhällets framgång bygger på en ömsesidig tillit – mellan människor, men också mellan människor och stat. Denna tillit har möjliggjort ambitiösa reformer och att människor har accepterat att lägga ett långtgående ansvar på det offentliga. Detta förtroende kräver dock att staten lever upp till sin del av avtalet. De senaste åren har staten misslyckats med det. Otryggheten växer, och kriminella gäng äger i praktiken gator och torg i ett ökande antal utsatta områden. Det kan Moderaterna inte acceptera. Därför innehåller vårt budgetalternativ den största trygghetsatsningen på över 20 år. Poliserna ska bli fler och deras löner ska höjas. Hela rättssystemet ska stärkas för att lag och ordning ska kunna återställas, i hela Sverige. Kriminaliteten kan slås tillbaka.

Resultaten i skolan är mycket sämre än vad vi har rätt att kräva, och de som behöver skolan mest får ofta den sämsta utbildningen. Då bidrar skolan till att cementera i stället för att utjämna skillnader i livschanser. Att återupprätta kunskapsskolan är både en fråga om rättvisa och en fråga om Sveriges framtida välstånd. Svensk vård håller ofta hög kvalitet, men väntetiderna i Sverige är bland de längsta i Europa, vilket gör att tillgången på vård brister. Därför anser vi att det behövs 3 miljarder kronor för att halvera köerna. Vi gör även en satsning för att stärka primärvården som också ökar tillgänglighet och effektivitet. Alla ska kunna lita på att vård av hög kvalitet finns om och när man behöver den.

Samtidigt som det behöver löna sig bättre att jobba och samtidigt som statens kärnuppgifter måste stärkas behöver vi också rusta Sverige inför nästa lågkonjunktur. När den kommer ska Sverige kunna möta den med en aktiv stabiliseringspolitik som inte drabbar samhällets svagaste. Det kräver en mer återhållsam inriktning på politiken i dagens högkonjunktur. Vi moderater har

därför ett finansiellt sparande som är 10 miljarder kronor starkare än regeringens varje år. Kombinationen av offensiva satsningar och en stramare finanspolitik blir möjlig genom tydliga prioriteringar, där jobb, trygghet och välfärd alltid går före bidrag och subventionspolitik.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag på ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 5. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och hänvisar till den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna presenterar i motion 2017/18:3847.

2. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (SD)

Markus Wiechel (SD) och Jeff Ahl (SD) anför:

Sverigedemokraterna har i budgetmotion 2017/18:2487 föreslagit ett alternativ till regeringens budgetproposition. Riksdagen har i första steget av budgetprocessen emellertid ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där.

Eftersom riksdagen har ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där har den också avslagit Sverigedemokraternas förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster. Därför har vi valt att inte delta i beslutet om anslag inom utgiftsområde 5. I stället framför vi i detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 5 som förordas i Sverigedemokraternas anslagsmotion 2017/18:2528.

Som framgår av tabellen i bilaga 2 till detta betänkande anser Sverigedemokraterna att anslaget 1:3 Nordiskt samarbete bör ökas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag så att satsningar på ökad språkförståelse, kulturutbyten samt stärkt nordiskt samarbete kan genomföras.

Vidare anser vi att Svenska institutet bör ges i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur Sverige ska kunna ta vara på det nätverk av stipendiater som studerat på Svenska institutets ledarskapsprogram. En förteckning över vilka länder som bör prioriteras ska även tas fram. Sverigedemokraterna föreslår därför att anslaget 1:9 Svenska institutet tillförs ytterligare 10 miljoner kronor för att finansiera denna satsning.

Vidare anser vi att anslaget för internationella insatser, som i regeringens förslag ligger inom utgiftsområde 6, bör flyttas till utgiftsområde 5 och därför föreslår vi att ett nytt anslag 99:1 införs inom utgiftsområde 5, och att 991 miljoner kronor tillförs till detta anslag för att finansiera de svenska internationella insatserna i bl.a. Mali och norra Irak.

3. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (C)

Ulrika Carlsson i Skövde (C) anför:

Jag väljer att inte delta i beslutet under punkt 1 i utskottets förslag till riksdagsbeslut gällande anslagen inom utgiftsområde 5.

Centerpartiet har i sin budgetmotion för detta utgiftsområde föreslagit alternativa nivåer, och jag väljer här att i ett särskilt yttrande markera att jag självklart står bakom dessa förslag, även om jag med hänvisning till budgetprocessen inte yrkar på dessa under punkt 1.

4. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (V)

Yasmine Posio Nilsson (V) anför:

Vänsterpartiet delar inte regeringens och utskottets positiva inställning till Nato. Fredsskapande, fredsbevarande och fredsfrämjande insatser ska ske på FN:s uppdrag eller på annan folkrättslig grund. Vänsterpartiet är motståndare till samförståndsavtalet om värdlandsstöd och menar att det bör rivas upp. Avtalet minskar trovärdigheten i vår militära alliansfrihet och det ger inga garantier för långsiktigt fredsskapande i världen.

5. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (L)

Birgitta Ohlsson (L) anför:

De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och ekonomin befinner sig i en högkonjunktur. Men i stället för att använda högkonjunkturen för att bygga en buffert för sämre tider väljer regeringen att elda på ekonomin och presentera ofinansierade bidragshöjningar. I stället krävs en liberal ekonomisk politik där utbildning belönas, där skatten på jobb är lägre än i dag och där det alltid är lönsamt att gå från bidrag till jobb.

Det är tydligt att reformerna som genomfördes mellan 2006 och 2014 inte räcker för att klara de nya utmaningar vi står inför. Efter tre år av rödgrön regeringsmakt står det också klart att Sverige är på fel väg. Högkonjunkturen upplevs inte av alla och klyftorna i samhället växer. Alltför många står utanför arbetsmarknaden, ofta är det personer med bristande utbildning eller som är utrikes födda. En stor andel elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg. Miljö- och klimatutmaningarna kräver kraftfulla och effektiva svar. Det finns fortsatt brister i sjukvård och omsorg. Migrations- och integrationsutmaningen växer. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna. För att vända utvecklingen behövs en ny vision för vad Sverige ska vara och nya och kraftfulla förslag för att nå dit. För att möta framtidens utmaningar behöver Sverige en ny reformagenda.

Liberalerna lägger fram en budget med reformer för framtiden. Vi satsar på bättre kunskaper i skolan, bättre möjlighet för företag att anställa, en fungerande polis i hela landet och ett försvar med kapacitet att försvara

Sverige. Den säkerhetspolitiska situationen i vårt närområde har kraftigt försämrats på kort tid, vilket ställer höga krav på vår beredskap både vad gäller det nationella försvar och våra samarbeten med andra. Sverige behöver snabbt rusta upp och gå med i Nato. Dessutom presenterar vi en integrations- och migrationspolitik som bygger på lika delar humanism och realism och som fokuserar på jobb och skola och som motverkar parallellsamhällen och hedersvåld.

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den som Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga.

Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. För majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som Liberalerna förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 5. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 5.

6. Anslag inom utgiftsområde 5, punkt 1 (KD)

Sofia Damm (KD) anför:

Riksdagen beslutade den 22 november 2017 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Valfärdslöftet – budget för vård, omsorg och trygghet (2017/18:3798) presenteras Kristdemokraternas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Kristdemokraterna vill skapa förutsättningar för ett samhälle med god ekonomisk tillväxt och ett företagsklimat som står sig starkt i den allt hårdare globala konkurrensen. En välfungerande ekonomisk politik ger oss resurser att satsa på välfärden, såsom en god vård och omsorg och en bra skola. Med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap. Den ekonomiska politiken ska också stärka familjerna och det civila samhället, vilket är en grund för ett samhälle byggt på gemenskap där människor känner tillit till varandra.

Just nu ser Sveriges ekonomi stark ut. Men samtidigt finns betydande problem och stora utmaningar som den nuvarande regeringen står alltför passiv inför. Tudelningen på arbetsmarknaden är stor och trots högkonjunkturen blir det allt fler som står långt ifrån arbetsmarknaden. Bostadsmarknaden fungerar dåligt för stora grupper. Tryggheten brister bl.a. på grund av en polisorganisation som är för liten och fungerar för dåligt. Tillgängligheten i vården och omsorgen har försämrats de senaste åren och fortsätter nu att försvagas. Inför dessa utmaningar har regeringen få eller inga

svar. Denna passivitet behöver bytas mot riktiga strukturreformer, och i Kristdemokraternas alternativ föreslås en rad sådana.

Sjukvården behöver stärkas. Kömiljarden behöver återinföras, primärvården byggas ut, överbeläggningarna minska och de tillgängliga vårdplatserna öka. Vi avsätter stora resurser för att göra dessa reformer möjliga. Fler platser i äldreboenden måste tillföras och en äldreboendegaranti införs samtidigt som äldres ekonomi förbättras. Tryggheten måste öka och komma alla till del. Det kräver en polis och ett rättsväsen som fungerar, är mer synligt och lokalt förankrat.

Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser. Med Kristdemokraternas politik stärks välfärden, samtidigt som vi sänker skatter på arbete, för barnfamiljer och äldre. Vi står för ett välfärdslofte att lita på.

Politiken måste inriktas på att underlätta för fler jobb och för företag att växa så att fler blir en del av en arbetsgemenskap och skatteintäkterna kan öka. Sektorer där jobb inte utförs på grund av höga skatter och avgifter måste reformeras så att marknaderna kan växa. För de människor som står utanför arbetsmarknaden måste insatserna vara effektiva och kompletta.

Riksdagen har i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än Kristdemokraterna önskar, avstår jag från att delta i beslutet om anslagens fördelning. Kristdemokraternas budgetförslag ska behandlas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Genom detta särskilda yttrande tydliggörs den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 5 som förordas i Kristdemokraternas anslagsmotion 2017/18:3745 och som redovisas i bilaga 2 till detta betänkande.

Kristdemokraterna menar att det är centralt att Sverige i en tid som präglas av en stor internationell oro ska kunna ställa svensk personal till förfogande för fredsfrämjande, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamhet inom ramen för Nato, FN, EU och OSSE och att det måste finnas flexibilitet och utrymme att omprioritera för att kunna möta nya eller förändrade behov. Därför föreslår Kristdemokraterna ett ökat anslag för freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet. Kristdemokraterna anser att samarbetet med de nordiska grannländerna och länderna kring Östersjön bör kunna bedrivas på ett mer kostnadseffektivt sätt än i dag och föreslår en minskning av dessa anslag. Vidare anser Kristdemokraterna att det i en tid då världen är mer orolig än på länge inte är en rimlig prioritet att anslaget till Svenska institutet fortsätter att växa. Kristdemokraterna föreslår även en del andra mindre justeringar av utgiftsområdets anslag. En mer detaljerad bild av förändringarna presenteras i motionen Utgiftsområde 5 Internationell samverkan (2017/18:3745).

Kristdemokraterna bedömer vidare att det finns utrymme för en justering av anslagen till de myndigheter som tillämpar pris- och löneomräkning (PLO). Lönekostnader svarar för en betydande del av myndigheternas utgifter. En

nedjustering av PLO skulle bidra till effektivisering av myndigheterna, samtidigt som det finansierar prioriterade satsningar.

7. Politikens inriktning, punkt 2 (C)

Ulrika Carlsson i Skövde (C) anför:

Gällande politikens inriktning konstaterar jag att det föreslås kraftiga höjningar av anslag till freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet under olika punkter. Detta sker utöver den anslagshöjning som redan skedde 2017 och utan angivna tydliga underlag. Det är här av särskild vikt att säkerställa riksdagens möjligheter att styra inriktningen av insatserna innan medlen tas i anspråk. Här måste en noggrann avvägning göras mellan olika anslag för att säkerställa den civila och militära krishantering för säkerhet som blir nödvändig.

Det är självklart viktigt med forskning om säkerhetspolitik och nedrustning som grund för freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet. En kraftig utökning måste dock beskrivas tydligt för att kunna motiveras.

När det gäller Sipri är det viktigt för dess verksamhet att SIPRI fortsättningsvis söker anslag vid sidan om statsbudgeten. En inriktning som i denna del förändrar verksamheten måste föregås av tydligare underlag och debatt. Om instituten får en roll som opinionsbildande aktörer för regeringen kan deras uttalat oberoende profil hotas. I övrigt hänvisas till Centerpartiets budgetmotion.

8. Politikens inriktning, punkt 2 (L)

Birgitta Ohlsson (L) anför:

För elfte året i rad backar demokratin globalt. Det är framför allt demokratisering som driver på en ekonomisk, miljövänlig och feministisk utveckling.

Europeiska unionen utgörs av ett stort antal demokratier. EU måste därför fortsatt vara den viktigaste utrikespolitiska arenan för Sverige. Vi måste fortsätta att driva på för ett öppet, frihandelsinriktat och effektivt Europa och för en effektiv gemensam utrikespolitik. Det är viktigt att EU fortsatt arbetar för att närområdet går i demokratisk riktning.

Liberala demokratier ska alltid stå på rättvisans och frihetens sida i både ideologiska och geopolitiska konflikter.

Det finns ett fortsatt behov av internationell kris- och konflikthanteringsförmåga. I arbetet för global fred och säkerhet har FN en särställning. Dessvärre är organisationen ineffektiv och drabbad av motsättningar mellan demokratier och diktaturer. Liberalerna vill reformera FN. Vi vill att Sverige utifrån sin plats i FN:s säkerhetsråd verkar för fler militära interventioner i FN:s regi. Omvärlden måste ingripa när civilbefolkningar far illa i väpnade konflikter.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 5:

1. Riksdagen anvisar för budgetåret 2018 ramanslagen under utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2018 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtagande medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under perioden 2018–2022 besluta om svenskt deltagande i verksamheten för European Centre of Excellence för Countering Hybrid Threats i Helsingfors och under 2018–2022 för anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet besluta om en årlig medlemsavgift om högst 1 000 000 kronor.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:159 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska institutet bör få ett särskilt uppdrag att arbeta för att främja en säkerhetsgemenskap och en demokratisk utveckling i Ryssland och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3208 av Sofia Damm m.fl. (KD):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera sina ansträngningar för att hjälpa frihetsberövade svenskar i utlandet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3409 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka såväl utbud av konsulära tjänster som stöd vid olyckor och nödfall till svenska medborgare utomlands och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:915 av Johan Nissinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska institutet i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur Sverige bättre ska kunna ta vara på Svenska institutets stipendier och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska institutet bör ta fram en förteckning över vilka länder som bör prioriteras och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2528 av Björn Söder m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3586 av Jan Björklund m.fl. (L):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationellt arbete mot hedersrelaterat förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3691 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1.

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3801 av Birgitta Ohlsson m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3847 av Karin Enström m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om politikens inriktning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svenska medborgares rättigheter utomlands och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Anslag inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag			Avvikelse från regeringen		
	M	SD		C	L	KD
1:1 Avgifter till internationella organisationer	1 328 554					
1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	192 276			-45 420		+20 000
1:3 Nordiskt samarbete	15 595		+10 000			-5 000
1:4 Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	13 826					
1:5 Inspektionen för strategiska produkter	43 432			-150		
1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	54 358			-9 000	-9 000	-9 000
1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	28 402			-4 000	-3 000	-3 000
1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	19 175			-2 500		-2 500
1:9 Svenska institutet	123 724		+10 000	-2 590		-41 000
1:10 Information om Sverige i utlandet	15 475					-5 500
1:11 Samarbete inom Östersjöregionen	174 215					
Nya anslag						
99:1 Internationella insatser			+991 000			
Summa för utgiftsområdet	2 009 032	±0	+1 011 000	-63 660	-12 000	-46 000

BILAGA 3

Regeringens och oppositionens förslag till beställningsbemyndigande

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Tidsperiod	Avvikelse från regeringen				
			M	SD	C	L	KD
1:11 Samarbete inom Östersjöregionen	213 500	2019–2027					
Summa beställningsbemyndiganden	213 500		±0	±0	±0	±0	±0

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2018 inom
utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Tusental kronor

Ramanslag	Avvikelse från Utskottets förslag regeringen	
1:1 Avgifter till internationella organisationer	±0	1 328 554
1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	±0	192 276
1:3 Nordiskt samarbete	±0	15 595
1:4 Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	±0	13 826
1:5 Inspektionen för strategiska produkter	±0	43 432
1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning	±0	54 358
1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	±0	28 402
1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	±0	19 175
1:9 Svenska institutet	±0	123 724
1:10 Information om Sverige i utlandet	±0	15 475
1:11 Samarbete inom Östersjöregionen	±0	174 215
Summa för utgiftsområdet	±0	2 009 032

BILAGA 5

Utskottets förslag till beställningsbemyndigande

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Tusental kronor

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag	Tidsperiod
1:11 Samarbete inom Östersjöregionen	±0	213 500	2019–2027
Summa beställningsbemyndiganden	±0	213 500	